

Hondenhaar in mezenest blijkt fataal

■ Huid van naakte jongen neemt middel tegen vlooien op

HOOGEVEEN Aan de rand van het Steenbergerpark staat een vrouw met een Schotse collie. Met een hondenkam kamt ze de lange haren op de rug van de hond. Ze trekt handenvol witte en bruine haren van de kam en laat de dotten haar op de grond dwarrelen. Dat beeld zie je vaak in parken. Ik heb me er nooit echt aan gestoord, omdat ik weet dat kool- en pimpelmezen, maar ook andere vogels, hun nest bekleeden met haar. Een mees maakt van allerlei soorten mossen een fors nest. Maar dan zie je een mees met een dot haar in de snavel. Hij kan er nauwelijks mee vliegen, maar komt toch bij de opening van het nestkastje. Op de foto van het mezenest is te zien hoeveel haar een mezenpaar heeft aange-sleept om de nestkom te bekleeden. Het mos is inmiddels droog. Het nest is warm. Mos en haren isoleren. De eitjes kunnen worden gelegd. Het broeden kan be-

ginnen. Tot dan is er niets aan de hand.

Maar dan worden de jongen geboren. Het zijn nestblijvers, naakt en blind. Onder jonge mezen is altijd sterfte door verschillende oorzaken. De sterfte in 2018 was echter hoger dan andere jaren en viel samen met de komst van de buxusmot. De rupsen van de buxusmot vreten hele struiken kaal. Sommige eigenaars gebruiken gif om de rupsen te bestrijden. Mezen eten rupsen. Stierven hun jongen door het gif op rupsen van de buxusmot?

In samenwerking met het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO) in Wageningen deed het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) in Culemborg onderzoek. Ze deden een opmerkelijke ontdekking. In dode koolmeesjongen vonden de onderzoekers niet het buxusgif, maar ondermeer de insecticiden fipronil en imidacloprid. Laat deze bestrijdingsmid-

Mezenest bekleed met hondenhaar. Hero Moorlag

delen nou in het antivlooiemiddel zitten dat wordt toegepast op honden en katten.

In het nest neemt de naakte huid van pasgeboren mezenjongen het gif snel op. De jongen verzwakken en sterven. Het verboden middel fipronil kwam in 2017 in het nieuws nadat onderzoekers van het NIOO het in eieren aantroffen na een steekproef. Fipronil werd gebruikt tegen bloedluis, maar is niet toegestaan in de pluimvee-sector. De eieren moesten worden vernietigd. Imidacloprid is een beschrijdingsmiddel uit de groep neonicotinoiden, zeer giftige stoffen die inmiddels ook zijn verboden door de Europese Unie. Maar blijkbaar zit imidacloprid nog steeds verwerkt in antivlooiemiddelen voor honden en katten. Het blijkt fataal voor jonge mezen.

Bezorgde burgers

De sterfte onder jonge mezen vindt vooral in de stedelijke omgeving plaats, niet in bossen. Je geniet eerst in de tuin van het af

aan vliegen van een mezenpaar met nestmateriaal. Vervolgens heerst er rust. Je weet dat de mezen broeden. Na twaalf dagen beginnen ze de jongen te voeren en plotseling is dat afgelopen. Je opent de nestkast en vindt dode naakte jongen. Het zijn inderdaad bezorgde burgers die het CLM en het NIOO hebben gewaar-schuwd.

Uiteraard zijn er meer doodsoorzaken onder jonge kool- en pimpelmezen. Een van de ouders kan om het leven zijn gekomen door een kat of in het verkeer. Tuinbezitters kunnen andere chemische middelen gebruiken tegen onkruid, slakken of (plaa)insecten. Door de aanwezigheid van rupsen van de buxusmot en eikenprocessierupsen is voedselgebrek uitgesloten. Het CLM vond echter 14 soorten pesticiden in dode jonge mezen, waaronder fipronil en imidacloprid. En die gifsoorten zitten in het antivlooiemiddel en komen via hondenhaar in het nest van mezen. ■

Hero Moorlag

Koolmees in de winter. Hero Moorlag

De verbinding tussen kunst en natuur tentoongesteld

Als provinciale trustorganisatie maakt Stichting Het Drentse Landschap zich al vanaf haar oprichting in 1934 sterk voor het behoud van historisch waardevolle objecten en natuurlijke schoonheid. Anno 2019 heeft de stichting de zorg over 9.200 hectare natuur, ruim 310 monumentale gebouwen, 22 hunebedden, 3 verdedigingschansen en vele archeologische objecten, zoals grafheuvels. Het jubileumjaar 2019 werd aangegrepen om samen met het Drents Museum een tentoonstelling rond kunstenaars in Drenthe te organiseren. Het resultaat van die samenwerking is nu te zien in het Drents Museum in Assen. De tentoonstelling 'Barbizon van het Noorden' is de ontdekking van het Drentse landschap tussen 1850-1950. De expositie laat op een mooie manier de verbinding zien tussen kunst en natuur.

Ongerepte natuur redden

In Drenthe is sinds de tijd van Van Gogh het landschap voortdurend aan veranderingen onderhevig. De komst van kunstmeest zorgde voor een nieuwe economie waar in geen ruimte meer was voor

Deel van de expositie Barbizon van het Noorden. Paulien Zomer

kleinschalige landbouw. Daarnaast zorgde de economische groei ervoor dat er steeds meer ruimte opgeofferd moest worden. Stichting Het Drentse Landschap werd opgericht om de laatste stukjes ongerepte natuur van de ondergang te redden. 85 jaar later is de stichting hier nog steeds mee bezig. Drenthe heeft prachtige dorpen, bijzonder cultureel erfgoed en mooie natuurgebieden, maar tegelijkertijd zijn

er ook veel bedreigingen die dit kunnen aantasten. Denk aan klimaatverandering, energietransitie, stikstofcrisis, de veranderende voedselvraag en PFAS'en. Gelukkig is er bij velen het besef dat er zaken moeten veranderen. Het is mooi te zien dat er in Drenthe initiatieven van de grond komen zoals het Drentse groenmanifest, het actieprogramma Boer, Burger en Biodiversiteit, de Regionale Natuurinclusieve Landbouw

en het project Panorama Nederland. Stichting Het Drentse Landschap draagt daar graag haar steentje aan bij.

Rijke collectie

Om te zien en te ervaren hoe mooi en uniek Drenthe was en is, is een bezoek aan de tentoonstelling Barbizon van het Noorden zeker aan te raden. Schilderijen, grafieken en tekeningen van grote kunstenaars als Israëls, Mesdag en Van Gogh, worden gepresenteerd in combinatie met nog niet eerder getoonde onbekende pareltjes uit de rijke collectie van het Drents Museum. De expositie bestaat uit 111 werken met een grote diversiteit die samen het unieke karakter van Drenthe tonen. Stichting Het Drentse Landschap heeft een film laten maken over het Drentse landschap door de eeuwen heen en er is samen met het museum een aantrekkelijk randprogramma ontwikkeld. Barbizon van het Noorden is van 24 november 2019 tot en met 22 maart 2020 te zien. ■

Paulien Zomer, Stichting Het Drentse Landschap